

Отже, кафедра духових інструментів виступає не лише освітнім підрозділом, але й важливим культурним осередком, який формує професійне середовище музикантів, забезпечує спадкоємність виконавських традицій та активно реагує на виклики сучасності. Поєднання академічної спадщини та інноваційних підходів дозволяє їй залишатися одним із провідних центрів музичної освіти в Україні та відігравати вагомую роль у розвитку музичного мистецтва загалом.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-67>

**ФОРТЕПІАННИЙ АНСАМБЛЬ
У ВИКОНАВСЬКІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ-НЕПІАНІСТІВ:
ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ АНСАМБЛЕВОГО
МИСЛЕННЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ**

Гавриленко Л. В.

доктор філософії,

*викладач кафедри загального та спеціалізованого фортепіано,
провідний концертмейстер кафедри оркестрових духових
та ударних інструментів*

*Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової
м. Одеса, Україна*

У сучасній системі мистецької освіти особливого значення набуває проблема розвитку виконавських навичок здобувачів-непіаністів, для яких фортепіано виступає не основним, а допоміжним інструментом професійної підготовки. У цьому контексті фортепіанний ансамбль постає ефективною формою навчально-виконавської діяльності, що сприяє формуванню музичного мислення, розвитку слухових уявлень, координації та навичок колективної взаємодії. Ансамблеве музикування відкриває додаткові можливості для осмислення музичного тексту та формування інтерпретаційної культури здобувачів, які не спеціалізуються на фортепіано.

Фортепіанний ансамбль у підготовці здобувачів-непіаністів виконує низку важливих функцій, серед яких провідною є розвиток ансамблевого мислення як здатності сприймати і відтворювати музичний матеріал у взаємодії з партнером. На відміну від сольного виконавства, ансамбль передбачає постійне співвіднесення власної партії з партією іншого виконавця, що формує навички слухового контролю, ритмічної узгодженості та динамічної рівноваги. У процесі ансамблевої гри здобувачі

вчатися відчувати спільний темп, агогіку, фразування, що є важливими складниками виконавської культури.

Одним із ключових принципів організації ансамблевого виконавства є принцип партнерської взаємодії, який передбачає рівноправність учасників ансамблю та їхню відповідальність за спільний художній результат. Для здобувачів-непіаністів цей принцип має особливе значення, оскільки сприяє подоланню невпевненості у власних виконавських можливостях і формує навички комунікації в процесі музикування. Партнерська взаємодія реалізується через постійний слуховий контакт, узгодження виконавських намірів і спільне вироблення інтерпретаційної концепції.

Важливим є також принцип доступності та педагогічної доцільності репертуару, що передбачає добір ансамблевих творів з урахуванням рівня технічної підготовки здобувачів-непіаністів. Репертуар має бути водночас художньо цінним і технічно посильним, щоб забезпечити поступовий розвиток виконавських навичок без перевантаження. У цьому аспекті значну роль відіграють адаптовані аранжування, спрощені фактури, а також твори, що дозволяють зосередитися на ансамблевій взаємодії, а не лише на технічних труднощах.

Суттєвим принципом є формування інтонаційно-слухової культури, що передбачає розвиток здатності до точного інтонування, слухового контролю та усвідомлення звукового балансу. Ансамблеве музикування стимулює активізацію внутрішнього слуху, оскільки виконавець має одночасно контролювати власну партію і сприймати звучання партнера. Це сприяє розвитку поліфонічного мислення та глибшому розумінню музичної фактури.

Не менш важливим є принцип цілісності інтерпретації, який полягає у створенні єдиного художнього образу твору. У процесі роботи над ансамблем здобувачі вчаться узгоджувати динамічні плани, темпові зміни, характер звучання, що формує їхню здатність до колективного художнього мислення. Цілісність інтерпретації досягається через поєднання індивідуальних виконавських рішень у межах спільної концепції.

Особливого значення набуває принцип інтеграції теоретичних знань і практичних навичок. Фортепіанний ансамбль дозволяє застосовувати знання з музичної теорії, гармонії, аналізу музичних форм у безпосередній виконавській діяльності. Це сприяє усвідомленню структурної організації твору, логіки його розвитку та підвищує рівень інтерпретаційної свідомості здобувачів.

Вагомим підтвердженням доцільності впровадження фортепіанного ансамблю в курс загального фортепіано є успішна участь студентів-непіаністів, які навчаються в класі автора публікації, у нещодавньому конкурсі фортепіанних ансамблів, проведеному на кафедрі загального та спеціалізованого фортепіано, де вони здобули призові місця у виконанні фортепіанних дуетів і квартетів.

Таким чином, фортепіанний ансамбль у виконавській підготовці здобувачів-непіаністів виступає важливим засобом формування музично-виконавських компетентностей, розвитку ансамблевого мислення та інтерпретаційної культури. Реалізація принципів партнерської взаємодії, педагогічної доцільності репертуару, інтонаційно-слухової культури, цілісності інтерпретації та інтеграції знань забезпечує ефективність навчального процесу і сприяє підготовці майбутніх фахівців до професійної діяльності у сфері музичного мистецтва.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-68>

МЕТОДИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО СЛУХУ НА УРОКАХ СОЛЬФЕДЖІО У ВИЩІЙ МУЗИЧНІЙ ШКОЛІ

Каплун Т. М.

*кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувачка кафедри музичного мистецтва та звукорежисури
Міжнародний університет
м. Одеса, Україна*

У сучасній системі професійної музичної освіти розвиток внутрішнього слуху здобувачів вищої музичної школи постає як одна з ключових умов формування їхньої виконавської та теоретичної компетентності. Внутрішній слух розглядається як здатність до уявного відтворення та осмислення музичного матеріалу без опори на зовнішнє звучання, що забезпечує глибше розуміння інтонаційної структури твору, його гармонічної організації та формоутворювальних процесів. У цьому контексті дисципліна «сольфеджіо» відіграє провідну роль, оскільки поєднує слухове, аналітичне й виконавське освоєння музичної мови.

Ефективний розвиток внутрішнього слуху у вищій музичній школі ґрунтується на комплексному застосуванні різноманітних педагогічних засобів, спрямованих на активізацію слухових уявлень і формування навичок внутрішнього інтонування. Одним із провідних засобів є інтонаційно-слуховий аналіз, який передбачає свідоме осмислення мелодичних і гармонічних зв'язків, визначення функціональної ролі звуків і акордів, а також усвідомлення логіки їхнього розвитку. Такий підхід сприяє переходу від механічного запам'ятовування до глибокого розуміння музичного матеріалу.

Важливим засобом виступає внутрішнє інтонування, що реалізується через «мовчазне» співання мелодій із попереднім їх слуховим уявленням.